

Tots els homes del president Karzai

Un petit helicòpter aterra al camp de futbol de la Universitat Nangarhar a Jalalabad i entre el núvol de pols baixa per l'escala un home de barba gris i jaqueta de llana merina. Zalmi Rassoul s'acosta al grup de persones que l'esperen, homes amb el barret de llana marró propi dels mujahidins, el *pakul*, i que porten sobre les espatlles mantells elegants. Amb presses, empenyen Rassoul dins d'un SUV, un tot terreny lleuger blindat, i només llavors marxa la caravana de vehicles amb el seu cap de llista.

A l'Afganistan estan de campanya electoral presidencial, i per a Zalmi Rassoul comença avui a la capital de província, prop de la frontera amb el Pakistan, on hi ha la tomba d'Amanullah Khan. Els afgans veneren l'antic rei perquè és el qui els va alliberar dels britànics; a més, era parent del candidat Zalmi Rassoul, Amanullah va ser el seu oncle. Ací, a l'oest del país, on l'hivern és més suau i els tarongers donen bons fruits, és on van enterrar el rei.

Amanullah fou un reformista radical. Com a primer cap d'estat afgà tractà de donar forma al seu regne seguint l'exemple de les societats industrials d'Occident, però va fracassar: volia aconseguir massa en molt poc de temps. Els opositors es rebel·laren contra les innovacions que va introduir i enderrocaren el rei l'any 1929. Amanullah hagué d'exiliar-se i morí 31 anys després a Suïssa, encara exiliat.

Afganistan, és prou madur a hores d'ara perquè Rassoul, el nebot del rei lluite pel poder? És prou madur per a camises sense mànegues i dones sense vel, tal com agradava a la bella reina Soraya, dona d'Amanullah? O madur almenys per acceptar la visió de Rassoul, qui planteja un Afganistan més avançat, sobre el qual el candidat de 70 anys parlarà avui a l'estadi de Jalalabad?

Zalmi Rassoul desitja prendre el testimoni de Hamid Karzai i ser el nou president d'Afganistan. Rassoul és un dels tres candidats més prometedors, junt amb el paixtu Ashraf Ghani, un

El fràgil, corrupte i poderós president d'Afganistan, Hamid Karzai, entrebanca la candidatura del seu germà com a successor seu a les eleccions presidencials del 5 d'abril i col·loca algú del seu cercle més íntim, Rassoul, que és ministre d'Afers Estrangers des de fa molts anys. És així com vol assegurar-se la seva influència.

tecnòcrata educat als EUA i antic ministre de Finances, i el candidat líder de l'oposició, Abdullah Abdullah. El pare d'aquest darrer candidat també era paixtu, però Abdullah Abdullah representa sobretot la majoritària força tadjik de l'antiga Aliança del Nord. El 2001, conjuntament amb el govern nord-americà, derrocaren el govern talibà. El resultat d'aquesta cursa pel poder encara està obert i pareix probable que tingui lloc una segona volta entre Abdullah Abdullah i un dels altres dos candidats. En una segona volta electoral Ghani o Rassoul podrien aconseguir la victòria. No obstant això, als corredors del palau presidencial de Kabul es treballa aquests dies en una possible coalició entre Rassoul i Abdullah contra el candidat Ghani. Naturalment, no es pot descartar que els polítics locals omplin les urnes amb vots *fantasma*, com ocorregué a les eleccions de fa quasi cinc anys.

Els talibans, a la seva manera, també influeixen sobre els resultats electorals. Al sud amenacen els ciutadans amb atemptats, cas que s'arrisquin a anar a votar. No passa dia que no exploti una bomba o que un suïcida voli pels aires. Dijous passat van morir 18 persones a conseqüència d'un atac talibà a una caserna de la policia a Jalalabad. Com pot convertir-se Afganistan en un país pròsper, on els inversors s'aventurin, quan no hi ha la més mínima seguretat?

El president Hamid Karzai no pot tornar a presentar-se a les eleccions segons estableix la Constitució. A la fi del seu govern, el polític de 56 anys se sent frustrat, i enfurismat. Se sent traït pels americans. La disputa més gran és el conflicte no resolt amb el país veí, el Pakistan, on es retiren els talibans amb completa llibertat de moviments després dels atacs a l'Afganistan. I els americans, es lamenta Karzai, no han pressionat gens el govern d'Islamabad i només han lluitat contra els terroristes dins de les fronteres del seu país, però no pas més enllà.

Per aquest motiu es va negar a signar el pacte que contemplava un nou establiment de tropes americanes, el denominat "acord bilateral de seguretat". El preferit de Karzai és el seu antic ministre d'Afers Estrangers, Zalmi Rassoul, encara que els seus dos germans grans, Qayum, de 57 anys, i Mahmoud, de 58, són considerats successors més dignes.

Mahmoud veu en Afganistan una mina d'or: "Un home de negocis com jo seria una bona elecció", declara en la seva casa, inexpugnable i voltada d'alts murs, al barri de Sherpur. Davant d'ell es veuen apilonades en fonts de vidre fruites i dolços; diàriament desfilen per la seva casa un sens fi de convidats. "Al cap i a la fi, la cosa només va d'economia, de diners?", pregunta Mahmoud Karzai.

Tanmateix, l'empresari ha rebut crítiques al llarg d'aquests anys per negocis poc transparents. Especialment estranya va ser la seva participació en el Kabul Bank, entitat financera afgana que es va veure esquitxada per diversos es-

càndols. Aquesta entitat privada la va saquejar la seva pròpia directiva. S'hi van desfaltar, presumptament, centenars de milions de dòlars, que sortiren del país de contraban per avió, amagats als carrets de servir.

La relació entre el president i Mahmoud ha sigut tensa, però al final el president Hamid donà llibertat de moviments al seu germà. Persones del cercle presidencial afirmen que el president considerava que les crítiques per assumptes de corrupció contra membres de la seva família eren motivades per causes polítiques, com si fos una espècie de tàctica militar psicològica dels americans. El cap d'estat afirma que les autoritats americanes alimentaven els mitjans de comunicació amb informació dirigida a grups específics quan volien perjudicar la seva figura.

No va pas errada aquesta afirmació. A Washington s'hauria dissenyat, presumptament, algun tipus d'intriga contra els obstinats paixuts. L'antic cap del Pentàgon, Robert Gates, descriu així en les seves memòries que el govern nord-americà buscava en les eleccions de 2009 desfer-se del president afgà per mitjà d'un "colp d'estat feixuc i fracassat". La conseqüència: "El nostre soci, el president d'Afganistan, s'hi va veure perjudicat i les nostres mans s'embrutaren", diu Gates.

Entretant, el candidat Rassoul seu a Jalalabad amb motiu d'un desdèjuni a casa d'un adinerat parlamentari i rosega una cuixa de pollastre. Per moments, l'estança va omplint-se com més va de més simpatitzants; tots volen saludar a qui, probablement, serà aviat cap de l'estat.

Rassoul no està acostumat a rebre tanta atenció, i això l'aclapara. Són les 8 del matí i, com passa ja des de fa uns dies, a penes ha dormit tres hores. A l'alba ha tingut una reunió d'estratègia amb el seu director de campanya; després, un vol prou mogut des de la capital fins ací, que just ha passat a sobre d'aquella regió que és prop de la frontera amb el Pakistan, on el fundador d'Al-Qaida, Ossama bin Laden, dirigia el seu camp d'entrenament i formació.

Els darrers 12 anys han transcorregut per a Karzai a l'ombra del president, fent de conseller de Seguretat i ministre d'Afers Estrangers. Gairebé feia l'efec-

El candidat presidencial i ex-ministre afganès d'Afers Estrangers Zalmay Rassoul durant un miting electoral a Kabul.

te que Rassoul fos part del mobiliari del palau quan s'asseia al costat de Karzai per rebre les visites de convidats estrangers, caps del servei secret o talibans. Allà s'estava assegut aquell home, que havia estudiat medicina a París, de manera elegant i discreta. Ningú pot saber més que Rassoul sobre les complicadíssimes estructures de poder afganes o sobre el comerç i les aliances, assumptes que Hamid Karzai guardà en secret durant anys.

La respectuosa moderació que mostrarà al costat de Karzai serà, a l'hora de la campanya electoral, un gran obstacle. Els discursos encesos no són pas cosa de Rassoul i així, d'una manera més aviat neutral, anuncia que prendrà camins diferents als de Karzai i que signarà immediatament l'acord bilateral de seguretat amb els Estats Units. Rassoul vol "prendre dures mesures contra la corrupció" i col·locar persones joves en posicions de responsabilitat, en lloc de barrar-los el pas de nou mantenint els veterans de sempre.

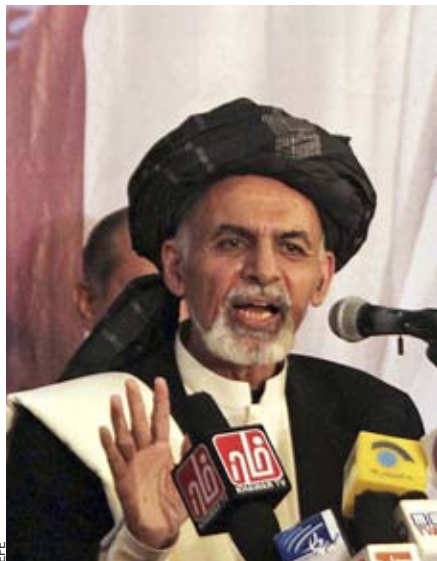
Malgrat tots els contratemps que li sobrevenen a Afganistan, el país troba un punt d'unió amb el món modern: 18 dels 30 milions d'afgans tenen el seu propi telèfon mòbil, hi ha 24 cadenes afganes que programen debats polítics, espais de cuina i drames de Bollywood, 26 universitats públiques i més de 40 entitats privades d'educació superior. "Aquesta és la nova generació d'af-

gans, persones del segle XXI", diu el candidat.

A Kabul es poden trobar caixers automàtics, centres comercials i diàriament s'enlairen, com a mínim, cinc avions cap a Dubai. Els joves de 20 anys porten vestits de jaqueta negres i ajustats, així com pentinats a l'estil de les revistes occidentals. Més llibertat, més autoconsciència, una vida millor... tot això és també l'Afganistan 12 anys després d'aquell 11 de setembre de 2001.

Però no serà Rassoul un titella –cas que guanyés les eleccions– del president en l'ombra, Karzai, com molts dels que els coneixen bé afirmen? Karzai vol traslladar-se, després del seu període de govern, a una casa reformada fa poc que es troba al recinte del palau, cosa que li atorga una proximitat directa amb els presidents vinents. Rassoul ho nega rotundament: "Ningú no pot influenciar-me o canviar la idea del que desitjo per a Afganistan".

Com a polítics podrien ser ben semblants, i molt podria canviar si el llavors íntim col·laborador del resident acaba instal·lant-se al palau presidencial. Ací és on l'extravertit president Karzai donava audiència, rebia els delegats provincials, besava les seves barbes plenes de pols, escoltava les seves necessitats o donava resposta a les seves demandes. Era el millor talent de Karzai com a polític, establir contacte amb les persones,

Més candidats a la presidència: el paixtu Ashraf Ghani, un tecnòcrata educat als Estats Units, i Abdullah Abdullah, que representa sobretot la majoritària força tadjik.

saber abraçar fins l'enemic i, si és possible, amb més amabilitat encara.

Els seus crítics es reien d'ell dient que actuava com si fos una mena d'alcalde de Kabul. Però al llarg dels anys va construir el seu poder d'un cap a l'altre del país deixant a part les diferències ètniques i polítiques. Avui dia, Karzai pot presumir de poder despenjar el telèfon i trucar a no importa quin polític influent d'aquest complex país per demanar-li suport. S'ha convertit en el mestre dels tractes polítics.

Només quedaria preguntar-se: per què el cap d'estat va forçar a principis de març el seu germà Qayum perquè fes pública la seva candidatura electoral? Qayum registrà la seva candidatura amb el seu germà Mahmoud com a director de campanya. Tot i així, el president va deixar ben clar en una sessió del Consell

d'Ancians d'Afganistan que no prendria pas partit pels seus germans, sinó per Rassoul. De llavors ençà els germans continuaren de mala gana amb la campanya electoral, i la influència dels Karzais, a partir d'aquell moment, es va manifestar només d'una manera secundària.

El provocador d'Abdullah sospita que darrere d'aquesta maniobra s'amaga un pla del president. En la història de la monarquia afgana els germans sempre han matat els germans, ara i adés, els fills han assassinat els pares, i els pares han cegat els fills, diu Abdullah. "Karzai no es refia de Mahmoud i de Qayum, i creu que serà més fàcil controlar Zalmi Rassoul". Aquell que d'ara endavant vulgui governar haurà de comptar amb la influència de Karzai.

L'estadi de Nangarhar és just darrere de la residència del governador. La casa

està reformada de fa poc. Lluex pintura nova, d'un groc càlid, para-sols blaus i un jardí que l'envolta, on hi ha una piscina de color turquesa també reformada. Llavors fou aquesta la residència d'hivern de la família reial.

Milers de persones s'han congregat a la gespa del camp de futbol, sobretot afgans joves. Molts d'ells viuen ací el seu primer acte electoral. Quan els candidats apareixen, els braços dels assistents es mouen frenèticament amb els mòbils a la mà, tots volen fer una foto de Rassoul i també de Habiba Sarabi, a qui Rassoul presenta com la seva futura vice-presidenta. Actualment és l'única dona amb possibilitats reals de guanyar. Amb goig frenètic reben els assistents Zia Massoud, el germà del comandant de l'Aliança Nord, Ahmed Schah Massoud. Durant anys i panys lluità contra els talibans fins que adeptes d'Al-Qaida perpetraren un atemptat mortal contra ell només dos dies després de l'11 de setembre de 2001.

Llavors sona l'himne nacional. Rassoul porta mentrestant un turbant gegantí que és símbol del reconeixement del seu liderat. Tots s'estan dempeus, serà un moment realment solemne. La policia protegeix aquest esdeveniment massiu, que aquesta vegada és sorprenentment sobirà, no es veu enlloc cap soldat de les tropes de protecció internacional. La jove República Islàmica d'Afganistan s'està encara convertint en un estat, que, bé que inestable, fràgil i corrupte, no es pot destruir tan fàcilment.

Susanne Koelbl

© Der Spiegel

Traducció de Núria Molines

An advertisement for Edicions Tres i Quatre València. It features a central logo with the number '3i4' in a large, stylized font. Below the logo, it says 'Pots seguir-nos a Facebook i Twitter' and 'Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.com'. To the left and right of the logo are several book covers. The visible covers include 'Estfígia' by Antoni Xumet Rosselló and 'Origen' by Miquel Bezares. The text 'NOVETATS' and 'Poesia 3i4' is written vertically on the right side of the advertisement.